

Peachez, een romance

Ilja Leonard Pfeijffer

Peaches,
een romance

Roman

Uitgeverij De Arbeiderspers

Amsterdam · Antwerpen

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Eerste, tweede en derde druk februari 2017

Copyright © 2017 Ilja Leonard Pfeijffer

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam. *No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam.*

Omslagontwerp: Stephan Vanfleteren, Tim Bisschop
Foto omslag: Stephan Vanfleteren

ISBN 978 90 295 1164 3 / NUR 301

www.arbeiderspers.nl

Gebaseerd op een waargebeurd verhaal

1

In het paars was zij mijn bruid. In het rood lag zij met hoorntjes als klimop over de bank. In het blauw zat zij altijd op bed als een foto, en ik heb haar nooit oprechter zien lachen dan in het geel, bijna oranje zo warm. Met een pet op was ze gevaarlijk en in haar groene jurk kon zij leunen tegen balustrades langs de rotsen van Amalfi met de blauwste zee op de achtergrond die ik ooit had gezien, en ze keek mij aan zoals zij dat alleen kon. In het zwart was zij bijna doorzichtig, in pantervel genaakbaar als een loerende prooi. In het wit was ze zomer en verdiende ze de duurste cocktails van de kaart. Met een rok aan sloeg ze wonden en in korte spijkerbroek kon ze staan als een tempel. Ze droeg nooit bruin, maar wel laarzen, mijn god, wat kon zij laarzen dragen, als kristal voor een orchidee. Ze kon lijken op elk sierlijk dier dat zij bedacht, de wind was blond waar zij was, en ik kon er geen genoeg van krijgen naar haar te kijken.

2

Hoewel het ernaar uitziet dat ik alle tijd heb, zal ik het kort houden. Wat mij is overkomen, mag bekend worden verondersteld als stof van de oudste verhalen. Het is wat zo goed als iedereen zegt te hebben meegemaakt, maar wat in werkelijkheid slechts voor weinigen is weggelegd. Ik zou opschrijven dat ook ik, in het herfst-tij van mijn bestaan, de hoop had opgegeven dat het mij nog zou overkomen, als het geen leugen was dat ik die hoop ooit heb gekoesterd. Ik heb er altijd de voorkeur aan gegeven om mij te wijden aan mijn werk, mijn onderzoek en colleges, waaruit ik volmaakte voldoening putte. De oude teksten waren mij genoeg en ik verkeerde anders dan velen geenszins in de waan dat ik daaraan ook maar iets van waarde zou kunnen toevoegen met de banaliteit van een persoonlijke ervaring. Als het bestaan zich met al zijn ware en valse sentimenten volledig in het hoofd voltrekt, waarvan ik alleen maar meer overtuigd ben geraakt, lijkt het leerzamer om zich te verhouden tot de helder geformuleerde gedachten van de grote geesten uit het verleden dan zich uit een misplaatste drang naar empirie halsoverkop in het modderige domein van de werkelijkheid te storten.

Hoewel wat ik heb meegemaakt deze theorie alleen maar lijkt te bevestigen, heb ik mij vergist. Ik heb de werkelijkheid onderschat. Want toen mij overkwam wat mij overkwam, was dat, ondanks de eeuwenoude bekendheid van het fenomeen en mijn uitvoerige studie van al zijn verschijningsvormen en effecten, nieuw als ontwaken op de jongste dag.

Ik heb de liefde van mijn leven ontmoet. Dat was het. Dat is eigenlijk het hele verhaal. En hoewel het voor mij persoonlijk zo uniek is als mijn eigen geboorte, ben ik mij er terdege van bewust dat het onzegbare geluk dat mij ten deel is gevallen al vele malen superieur is verwoord door de grote dichters, dat het van een overschatting van mijn stilistische vermogens zou getuigen om de pretentie te hebben daar iets aan te kunnen toevoegen en dat ik het beter bij deze kortst mogelijke samenvatting van mijn belevenissen kan laten, niet in de laatste plaats omdat zo goed als iedereen hetzelfde denkt te hebben meegemaakt of zich er althans een levendige voorstelling van kan maken. Hooguit de afloop van mijn verhaal is ongebruikelijk. De liefde heeft mij duizenden kilometers van huis gebracht, wat op zich niet bijzonder is, maar wel voor iemand met vlieg angst. Om precies te zijn bevind ik mij nu in de Complejo Penitenciario Conurbano Bonaerense Norte, een gevangenis in Buenos Aires, waar ik in afwachting ben van mijn proces en zekere veroordeling. De advocaat die mij is toegewezen, heeft mij kort en bondig uiteengezet dat de Argentijnse wet geen ruimte laat voor iets anders dan zeer langdurige hechtenis. Het zij

zo. Ik beseft dat ik schuldig ben. En als het mijn lot zal zijn om achter de tralies te sterven, hetgeen gezien de verwachte duur van de straf in combinatie met mijn leeftijd niet valt uit te sluiten, dan kan ik daarin berusten omdat ik tenminste heb geleefd en liefgehad en omdat ik, na de liefde te hebben gekend, van het leven niets meer verwacht.

Evenmin als ik de illusie koester dat mijn verhaal het vertellen waard is, is het mijn bedoeling om mijzelf vrij te pleiten door het desondanks te vertellen. De enige reden waarom ik de mij toegewezen advocaat, die verder ook weinig meer voor mij kan doen, heb gevraagd om mij een pen en een ongelinieerd notitieboek te laten bezorgen en waarom ik het voornemen heb om in een kort bestek maar met zo groot mogelijke precisie op te schrijven wat mij is overkomen, is dat ik elke mogelijke indruk wil wegnemen dat haar iets valt te verwijten. Haar treft geen blaam. Zoals zal blijken uit mijn nauwkeurige reconstructie van de gebeurtenissen, is zij onschuldig.

3

Ik hecht eraan te benadrukken dat het geenszins uit onbescheidenheid of ijdelheid is dat ik mijn feitenrelaas, dat door de openbare aanklager met meer interesse zal worden gelezen dan door de mij toegewezen advocaat, vooraf laat gaan door enkele opmerkingen aangaande mijn wetenschappelijke carrière en status. Uitsluitend en alleen omdat mijn belevenissen, zoals ieder verhaal van een waarlijk grote en ware liefde, aanleiding zouden kunnen geven tot verdenkingen van een zekere naïviteit en onvoorzichtigheid van de kant van de schijnbaar lichtzinnig ontvlamde protagonist, lijkt het mij raadzaam om in dat opzicht enig tegenwicht te bieden door te wijzen op de zwaarte en gewichtigheid van mijn betrekking en de daarmee gepaard gaande verantwoordelijkheden.

Ik ben latinist. Na mijn studie klassieke letteren aan de illustere Fredo Universiteit van onze stad ben ik aldaar cum laude gepromoveerd op een dissertatie over het aspiratieve gebed in de vroege patristiek, met bijzondere aandacht voor de leerstellingen van Quintus Septimius Florens, beter bekend onder zijn bijnaam Tertullianus, zoals opgetekend in zijn geschriften *De*

Oratione en *De Idololatria* en in de onderschatte verhandeling *De Cultu Feminarum* in twee boeken. Voor mijn habilitatie, die zich volgens inmiddels zo goed als verkwanselde tradities moest afspelen op een ander slagveld van het vakgebied, ben ik teruggekeerd naar de passie van mijn studententijd, en wel naar de adoratie van de afwezige geliefde in de Latijnse elegieën. Ik heb veel gepubliceerd in vooraanstaande internationale vaktijdschriften over Tibullus en ook enkele artikelen over de elusieve dichter Gallus, maar mijn belangrijkste publicaties uit die tijd zijn zonder twijfel mijn artikelen en monografie over Propertius.

Op mijn veertigste werd ik aan mijn alma mater, de Fredo Universiteit van onze stad, aangesteld als gewoon hoogleraar in de latinistiek met de klassieke en vroegchristelijke letterkunde als leeropdracht. Het is het ambt dat ik nu bijna twintig jaar met volledige toewijding heb uitgeoefend. Ik heb twee perioden mogen dienen als decaan van de letterenfaculteit en ben één jaar plaatsvervangend rector magnificus geweest. Ik heb het interdisciplinaire onderzoeksinstituut opgericht voor middeleeuwse lyriek dat de verbanden bestudeert tussen de hoofse liefde en Mariaverering. Enkele jaren geleden is mij op grond van mijn verdiensten voor het vak een eredoctoraat toegekend door de universiteit van Michigan in Ann Arbor. Het spijt me tot op de dag van vandaag dat ik vanwege mijn vlieg angst verstek heb moeten laten gaan bij de plechtigheid. Maar ik denk dat ik niet overdrijf als ik suggereer dat dit eerbetoon kan worden opgevoerd als bewijsstuk

voor het respect dat ik ook internationaal geniet bij mijn vakgenoten.

Met meer dan honderd wetenschappelijke publicaties op mijn naam en veertig promovendi, van wie er velen op het moment dat ik dit schrijf leerstoelen bekleeden aan vooraanstaande universiteiten in het binnen- en buitenland, kan ik mijns inziens, op luttele jaren van mijn emeritaat, terugkijken op een academische carrière die enige vrucht heeft gedragen. Graag had ik op de dag van mijn vijfenzestigste verjaardag, tijdens de receptie te mijner ere in de Spiegelzaal van het Paleis van de Academie aan de Avenue Concordia, ten overstaan van mijn collega's in een fraaie toespraak triomfantelijk aangekondigd dat ik mijn functie weliswaar, conform de wetten en gebruiken, ter beschikking stel, maar het vaste voornemen heb om de wetenschap te blijven dienen tot de dood ons scheidt. Zoals het er nu naar uitziet, zullen mijn hooggeschatte vakgenoten het zonder die memorabele redevoering moeten stellen. Mijn afwezigheid moet, zeker gezien mijn levenslange aanwezigheid op de faculteit in het middeleeuwse pand van het voormalige drostenhuis op de Mercuriussteeg 17, inmiddels zijn opgevallen. Na mijn zekere veroordeling zal het Hogere College van Bestuur geen andere keuze hebben dan mij bij verstek oneervol ontslag te verlenen. Of ik de wetenschap ooit nog van dienst kan zijn, valt gezien de verwachte duur van mijn vrijheidsbeperking en de daarmee geïmplliceerde onbereikbaarheid van verdienstelijk geutilleerde bibliotheken zeer te betwijfelen. Anderzijds zal

ik, naar te verwachten valt, meer tijd hebben dan ooit om de subtiliteiten van mijn vakgebied en mijn leven te overdenken.

Het is wellicht niet geheel irrelevant om aan deze summiere maar desalniettemin zo goed als uitputtende biografie het gegeven toe te voegen dat ik ongehuwd ben gebleven. Mijn amoureuze ervaringen met vrouwen zijn tot voor kort, toen ik haar ontmoette die mijn leven veranderde, beperkt geweest tot zomerzotheden, kalverliefde en een enkel uitstapje met de draagvleugelboot naar Wagaland in mijn studententijd. Die waren mij genoeg. Ik heb mijn eenzaamheid nooit verbeterd, omdat ik mij bevoorrecht achtte dat ik dagelijks in het gezelschap mocht verkeren van de grote geesten van het verleden. Een academische promotieplechtigheid refereert met haar symboliek doelbewust aan een huwelijk. Als zodanig heb ik het ook altijd opgevat. Ik was getrouwd met de academie en mijn enige gebiedster was de wetenschap. Het was een gelukkig huwelijk voor beide partijen.

Hoewel ik op dit moment ongetwijfeld een enigszins verformfaaide indruk moet maken, hetgeen ik bij ontstentenis van een spiegel in mijn cel niet kan verifiëren maar bereid ben voetstoots aan te nemen, wil ik met klem benadrukken dat de afwezigheid van een vrouw in mijn leven niet ten gevolge had dat ik mijzelf verwaarloosde en in het openbaar in één oogopslag herkenbaar was als ongehuwd man. Ik heb mij nimmer ontpopt tot een onwelriekend excentrieke kamergeleerde. Ik hechtte eraan mij fatsoenlijk te kleden voor

mijn studenten en collega's en om de grote geesten met wie ik toefde tegemoet te treden met de waardigheid van een weldadige dagelijkse verzorging. Als ik achter mijn rug om werd bespot, was het om mijn zilveren zakhorloge, waarvan ik de schakelketting bevestigde aan het middelste knoopje van het vest van mijn driedelig kostuum.

Ik heb zo goed als mijn hele leven, sinds ik het mij kon veroorloven, gewoond in een bescheiden maar karakteristiek appartement in de Grasstraat, een van de smalle stegen van de benedenstad, niet ver van de zee en de Murnonboulevard, waar de beroemde etablissementen met hun uiterst exploitabele uitzicht op de Straat van Ribbon zijn gevestigd. Dat mijn woning een vrouwenhand ontbeerde, was uitsluitend zichtbaar aan de omvang van mijn bibliotheek. Daar, tussen het bladstille gefluister van eeuwenoude gedachten, speelt zich de ouverture af van mijn verhaal. Daar heb ik haar ontmoet.

4

Haar naam is Sarah. Het is een mooie en toepasselijke naam, want volgens de oorspronkelijke Hebreeuwse etymologie betekent hij 'prinses' en zoals Nausikaä bij het balspel en Dido bij de inspectie van de tempel is zij de stralende onder de vrouwen, zichtbaar als een prinses te midden van het gepeupel. In de oudtestamentische mythologie wordt de schoonheid geroemd van Sarah en dat zij zo verstandig was om de zijde te kiezen van Abraham, een man in de herfst van zijn leven, gelooid door de wijsheid der jaren, beschouwde ik als een welgevallig omen. 'Accipio,' fluisterde ik vanuit mijn kalfslederen bureaustoel.

Onze eerste kennismaking was weinig romantisch, in feite gebaseerd op een misverstand. Maar het is vaker voorgekomen in de wereldgeschiedenis dat grootse ontwikkelingen een ogenschijnlijk banale aanleiding kenden. Als Cleopatra een kleinere neus had gehad, waren Julius Caesar en Marcus Antonius niet verblind geraakt door haar schoonheid, waren de galeien en triremen niet met blinde wind van liefde uitgevaren naar Actium aan de overkant van de onmetelijke zee en zou de historie van het Romeinse Rijk een ander verloop

hebben gekend. Het is vaker gezegd. Als de godin Eris een invitatie had mogen ontvangen voor het huwelijk van Peleus en Thetis, hadden de Grieken en Trojanen niet in een uithoek van de toen bekende wereld tien jaar oorlog hoeven te voeren om een oogverblindend mooie vrouw en hadden we de geboorte van de poëzie onder de alziende blinde blik van Homerus moeten ontberen. Of, om een voorbeeld te nemen uit onze vaderlandse geschiedenis en een episode te memoreren die is bezongen door Murnon, onze eigen Homerus: als de oude Isobart zich op die dag in het Woud van Kamo niet had laten verblinden door het spinragzilveren gewaad van Margaretha van Abonk, dat hij aanzag voor een trouwjurk, en had opgemerkt dat haar gevolg de rode rozen van verraad in de banieren voerde, was hij gestorven als een vrij man, had de Slag bij Ajthimkëtrag nooit plaatsgevonden en had de eenwording van de Tien Eilanden waarschijnlijk nimmer haar beslag gekregen.

De schijnbaar onbeduidende teerling die in de kalme wateren van mijn bestaan werd geworpen, was een e-mail. Ik moet toegeven dat het niet geheel zonder trots is dat ik mijzelf kan presenteren als de levende weerlegging van de algemeen opgang makende veronderstelling dat leden van mijn generatie door gebrek aan belangstelling of aanpassingsvermogen tot de slachtoffers moeten worden gerekend van de digitale revolutie, en kan stellen dat ik het potentieel van internet zelfs als een van de eersten aan mijn faculteit onder ogen heb gezien en omarmd. Ter relativering van mijn

eigen voorzienigheid moet ik daar eerlijkheidshalve aan toevoegen dat de oorzaak van mijn vooruitstrevendheid voornamelijk gelegen was in de levenslange achterstelling die ik had te verduren vanwege mijn vlieg angst. Elektronische post beschouwde ik als een welkom instrument om de contacten met buitenlandse collega's te onderhouden op informele basis zonder een beroep te hoeven doen op de nimmer toereikende financiële armslag van de faculteit en hun welwillendheid met het oog op hun volle agenda's om hen uit te nodigen voor een gastlezing aan de Mercuriussteeg in onze stad. Tevens besefte ik dat ik niet langer een assistent naar het buitenland zou hoeven sturen om een zeldzaam manuscript voor mij te raadplegen als de collecties van zusteruniversiteiten beschikbaar werden gesteld op internet. Autopsie mijnerzijds zou, al was het maar op het computerscherm, de nauwkeurigheid van mijn onderzoek zeer ten goede komen. Van een afstand was ik een van de drijvende krachten achter het Perseus Project, dat het Griekse en Latijnse corpus met vertalingen en commentaren elektronisch beschikbaar stelt en dat werd ondergebracht bij Tufts University in Medford, Massachusetts, en achter de digitalisering van de *Patristica Graeca en Latina* van Migne.

Het zal dus niet verbazen dat ik dagelijks enkele tientallen e-mails ontving en wie bekend is met het fenomeen van de elektronische post en internet of daarvan heeft gehoord, zal begrijpen dat daar ook met enige regelmaat berichten tussen zaten van onbekende afzenders die louter commerciële of ronduit malafide be-

doelingen koesteren. Dergelijke post wordt spam genoemd en ondanks het feit dat ik een filter had geïnstalleerd, bleef ook het platform van mijn elektronische correspondentie daarvan niet geheel gevrijwaard. Ik had de gewoonte ontwikkeld om zulke berichten ongelezen te verwijderen.

Toen mijn oog viel op de binnengekomen e-mail die was verzonden door een afzender die zich Sarah noemde, zonder achternaam en zonder de karakteristieke subjectregel die over het algemeen wordt gebruikt om een korte samenvatting van de inhoud te verstrekken, was mijn eerste vermoeden dat het spam betrof. De reden waarom ik vervolgens twijfelde, was tweeledig. In mijn rijke ervaring met het jonge medium had ik geleerd dat juist verzenders van spamberichten gretig gebruikmaken van de mogelijkheid die de onderwerpsregel biedt om de aandacht van de ontvanger op zich te vestigen met beloften van een pijnloze penisvergroting of een fortuin in Nigeria. Een lege subjectregel is dikwijls een teken van een zekere mate van informaliteit, die het medium sowieso kenmerkt, en vooronderstelt vaker wel dan niet een bestaande band tussen de zender en de ontvanger. Daar kwam bij dat ik mij ene Sarah herinnerde, een ijverige en enigszins mollige jonge vrouw met een grote bril, die mij in het jaar daarvoor in een bepaalde periode intensief had bijgestaan als student-assistente bij mijn teksteditie van het *Liber de Habitu Virginum* van Cyprianus Carthaginensis. Hoewel dat werk inmiddels naar tevredenheid van mijn collega's en de vakpers was afgerond en ik mij niet kon

voorstellen wat zij daar alsnog aan meende te kunnen toevoegen, leek het mij waarschijnlijk of althans niet bij voorbaat uit te sluiten dat het bericht afkomstig was van mijn voormalige assistente.

Toen ik de e-mail opende, zag ik onmiddellijk dat ik mij had vergist. Het bericht was in het Engels gesteld. De korte boodschap was overduidelijk afkomstig van iemand die ik niet kende en, naar ik vermoedde, per abuis in mijn elektronische vergaarbak van binnengekomen post bezorgd. Ik las het bericht vluchtig en ik kan niet geheel ontkennen dat het mij amuseerde. De opstelster en afzender, wie zij ook was, betoogde in een jeugdig enthousiaste stijl wat haar persoonlijke levensfilosofie inhield. Die kwam er kort samengevat op neer dat zij van opvatting meende te moeten zijn dat geen enkele filosofie over het leven bij machte is om ons voor te bereiden op de verrassingen die het leven zelf voor ons in petto heeft, en dat zij daarom had besloten haar leven voortaan in te richten naar het motto ‘capre diem’. Sic. Zo stond het er: ‘capre diem’.

De schoolmeester in mij kon de verleiding niet weerstaan om de fout te verbeteren, hetgeen des te wenselijker leek omdat het hier niets minder dan een zelfverkozen levensmotto betrof. Laat iedereen vooral zijn bestaan vormgeven op de wijze die hij of zij zelf verstandig acht, daarin ben ik werkelijk heel liberaal, maar laat het dan mijn taak zijn om erop toe te zien dat dat gebeurt in correct Latijn. Ik besloot mijzelf een minuutje vrij te geven van mijn verplichtingen en het bericht ten behoeve van mijn eigen divertissement te beantwoor-

den. Met een glimlach op mijn gezicht schreef ik in het Engels het volgende: “Capre”, of klassieker gespeld “caprae”, zijn geiten. Hoewel zij in de bucolische poëzie behoren tot de ambiance die symbool staat voor het zorgeloze bestaan dat jij zegt na te streven en hoewel zij op hun manier vaardig zijn in het plukken van gewassen, heb ik het sterke vermoeden dat je met je geestverwant en illustere voorganger Quintus Horatius Flaccus bedoelt uitdrukking te geven aan de gedachte dat men de dag dient te plukken als ware hij een bloem, in welk geval ik mij de vrijpostigheid meen te kunnen permitteren erop te wijzen dat de imperatief “carpe” correcter zou zijn. Wellicht stel je het op prijs als ik daaraan toevoeg dat het gehele citaat luidt “carpe diem quam minimum credula postero” en dat aan de opdracht om de dag te plukken de clausule wordt toegevoegd zo min mogelijk te vertrouwen op de volgende. De gedachte dat men moet handelen conform de kansen die de dag van vandaag biedt, omdat tijd vliedt en het onzeker is of er nog een morgen komt, lijkt overigens eerder van toepassing op iemand zoals ik, die in de herfst van zijn leven is aangekomen, dan op iemand van jouw vermoedelijk benijdenswaardig gering aantal jaren.’

Dat schreef ik. Het speet mij bijna dat het bij een elektronisch bericht niet mogelijk is om het schrijven te ondertekenen met triomfantelijk sierlijke krulletters en dat ik genoeg moest nemen met het automatisch ingestelde onderschrift met mijn titel, mijn volledige naam, mijn functie en mijn faculteitsadres op de Mercuriussteeg 17. Ik verstuurde het bericht.